

22. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(Kol. 4: 10 – 18)

”Veljet, teille lähettää terveisiä vankitoverini Aristarkos, samoin myös Markus, Barnabaksen serkku, josta olette saaneet ohjeet. Ottakaa hänet vastaan, jos hän tulee luoksenne. Terveisiä Jeesukselta, jota sanotaan myös Justukseksi. He ovat niitä juutalaisia, jotka ovat tehneet kanssani työtä Jumalan valtakunnan hyväksi, ja heistä ainoat, joilta olen saanut todellista tukea. Terveisiä lähettää täkäläinen Epafros, Kristuksen Jeesuksen palvelija, joka aina taistelee rukouksin teidän puolestanne, jotta pysyisitte lujina ja nuhteettomina ja vankkumatta noudattaisitte kaikessa Jumalan tahtoa. Voin todistaa, että hän näkee paljon vaivaa teidän vuoksenne sekä Laodikean ja Hierapoliin seurakuntien vuoksi. Teille lähettävät terveisiä myös rakas veljemme Luukas sekä Demas. Sanokaa terveisiä Laodikeassa oleville veljille sekä Nymfalle ja hänen kodissaan kokoontuvalle seurakunnalle. Kun tämä kirje on luettu teidän keskuudessanne, pitäkää huoli siitä, että se luetaan myös Laodikean seurakunnassa ja että te puolestanne luette Laodikeaan lähettämäni kirjeen. Sanokaa Arkippokselle: ”Muista hoitaa hyvin se tehtävä, jonka olet Herralta saanut.” Omakätinen tervehdys minulta, Paavalilta. Muistakaa minun kahleitani. Armo olkoon teidän kanssanne.”

Kyseessä on Kolossalaiskirjeen loppu ja siihen liittyvät tervehdykset. Aristarkos oli juutalaiskristitty Makedonian Tessalonikasta. Hän seurasi Paavalia tämän kolmannella lähetysmatkalla ja oli Paavalin vankitoveri Roomassa. Markus, Barnabaksen serkku, on Markuksen evankeliumin kirjoittaja. Hän ei ollut Jeesuksen opetuslapsi, mutta hänen äitinsä koti oli ensimmäisten kristittyjen vakituinen olopaikka. Markuksen varsinainen nimi oli Johannes, Markus on hänen lisänimensä. Hän oli mukana Paavalin ensimmäisellä lähetysmatkalla, mutta hän erosi heistä Pamfylian Pergessä jonkinlaisen riidan seurauksena. Myöhemmin hän toimi Barnabaksen apulaisena ja lopulta Paavalin kanssa Roomassa. Paavali lopulta arvosti Markusta. Nähtävästi Markus kirjoitti itsestään, kun hän kuvasi Jeesuksen vangitsemisen Getsemanessa: ”Jeesuksen mukaan oli lähtenyt nuori mies, jolla ei ollut muuta kuin pellavainen vaate. Hänet otettiin kiinni, mutta hän riistäytyi vaatteestaan ja pakeni alasti.” (Mark. 14: 51 – 52) Vanhan perimätiedon mukaan Markus olisi myöhemmin toiminut Egyptin Aleksandriassa perustamansa seurakunnan johtajana.

Jeesus Justus oli Paavalin juutalaissyntyinen työtoveri. Justus on tämän Jeesuksen roomalainen nimi

(vrt. Saul – Paavali). Vanhempi suomennos on uskollisempi alkuperäistekstille kertoessaan Aristarkuksesta, Markuksesta ja Jeesus Justuksesta: ”nämä olivat ainoat ympärileikatuista” (juutalaiset olivat ympärileikattuja). Epafra on lyhentymä nimestä Epafroditus, hän oli Kolossan ja mahdollisesti myös Laodikean ja Hierapoliin seurakuntien perustaja, joka toi Paavalille hyviä uutisia seurakunnastaan. Hän oli jonkin aikaa vapaaehtoisesti Paavalin kanssa vankeudessa. Lääkäri Luukas oli Paavalin avustaja, pakanakristitty. Eusebioksen mukaan hän oli kotoisin Antiokiasta. Hän ei ollut Jeesuksen opetuslapsi. Hän liittyi Paavalin seuraan toisen lähetysmatkan yhteydessä vähäksi aikaa. Sitten hän on jälleen mukana kolmannen lähetysmatkan loppupuolella. Hän on Luukkaan evankeliumin ja Apostolien tekojen kirjoittaja. Demas oli pakanakristitty Tessalonikasta ja hän työskenteli Paavalin kanssa. Hän oli Paavalin kanssa vankilassa, mutta ennen Paavalin marttyyrikuolemaa hän palasi ”tähän maailmaan mieltyneenä” Tessalonikaan.

Paavali lähetti Nymfalle terveisiä. Tämän kodissa kokoontui mahdollisesti Laodikean seurakunta tai jokin pienempi alkukristillinen seurakunta kaupungin lähellä. On myös pieni mahdollisuus, että kyseessä olisi Nymfas -niminen mies. Kirjeen kopioija on voinut tehdä tekstiin pienen muutoksen korostaakseen miesten asemaa seurakunnassa. Apostoli Paavalin aikana monilla naisilla oli merkittävä asema seurakunnissa, joten varmuudella emme tiedä, oliko kyseessä nainen vai mies. Arkippos mainitaan myös Filemonin kirjeessä (Fil. 2). On esitetty, että hän olisi ollut Filemonin poika. Nähtävästi hän toimi Kolossassa pappina ja oli ajoittain seurakunnan johtaja. Hänellä oli Laodikean seurakunnassa tärkeä tehtävä. Voi olla, että hänestä tuli Laodikean piispa.

Kolossalaisille osoitettu kirje tuli myös lukea Laodikean seurakunnassa. Vastaavasti Paavalin Laodikeaan lähettämä kirje tuli lukea Kolossassa. Tämä Laodikeaan lähetetty kirje ei ole säilynyt. Jotkut tutkijat ovat arvelleet, että kyseessä olisi Paavalin kirje efesolaisille. Tässä näkyy hyvin se, että Paavalin kirjeitä luettiin muuallakin, kuin mitä kirjeen otsikossa on. ”Sanokaa Arkippokselle” kertoo siitä, että Paavali tiesi, ettei hän ole läsnä, kun tämä kirje luettiin kolossalaisille.

Lopussa kirjoittaja mainitsee omakätisen tervehdyksen, kuten on monissa Paavalin kirjeissä. Näin Paavali vahvisti, että hän on tämän kirjeen takana. Todennäköisesti Paavali oli käyttänyt kirjuria apunaan kirjeen kirjoittamisessa (vrt. Room. 16: 22).

Päivän evankeliumi

(Luuk. 10: 1 – 15).

”Siihen aikaan Herra valitsi vielä seitsemänkymmentäkaksi opetuslasta ja lähetti heidät kaksittain

edellään jokaiseen kaupunkiin ja kylään, johon hän aikoi itse mennä. Hän sanoi heille: ”Satoa on paljon, mutta sadonkorjaajia vähän. Pyytäkää siis herraa, jolle sato kuuluu, lähettämään väkeä elonkorjuuseen. ”Menkää, minä lähetän teidät kuin lampaat susien keskelle. Älkää ottako mukaanne rahakukkaroa, älkää laukua älkääkään jalkineita. Älkää matkan varrella pysähtykö tervehtimään ketään. Ja kun tulette johonkin taloon, sanokaa ensiksi: ”Rauha tälle kodille.” Jos siellä on joku, joka on rauhan arvoinen, hän saa teidän toivottamanne rauhan. Ellei ole, toivotuksenne palaa teille. Jääkää siihen taloon ja syökää ja juokaa mitä teille tarjotaan, sillä työmies on palkkansa ansainnut. Älkää siirtykö talosta toiseen. ”Kun tulette kaupunkiin ja teidät otetaan siellä vastaan, syökää mitä teille tarjotaan, parantakaa kaupungin sairaat ja kertokaa kaikille: ”Jumalan valtakunta on tullut teitä lähelle.” Mutta jos teitä johonkin kaupunkiin tultuanne ei oteta vastaan, menkää sen kaduille ja julistakaa: ”Me pyyhimme pois pölynkin, joka teidän kaupungistanne on jalkoihimme tarttunut – pitäkää hyvänänne! Mutta tietäkää, että Jumalan valtakunta on tullut lähelle! Minä sanon teille: Sodomakin pääsee tuomiopäivänä vähemmällä kuin sellainen kaupunki. ”Voi sinua Korasi! Voi sinua, Betsaida! Jos teidän kaduillanne tehdyt voimateot olisi tehty Tyroksessa tai Sidonissa, niiden asukkaat olisivat jo aikoja sitten verhoutuneet säkkiin, istuneet tuhkassa ja katuneet. Tuomiopäivänä Tyros ja Sidon pääsevätkin vähemmällä kuin te. Entä sinä, Kapernaum, korotetaanko sinut muka taivaaseet? Alas sinut syöstiään, alas tuonelaan saakka!”

Sama teksti löytyy Matteukselta (Matt. 9: 37 – 38; 10: 7 – 16; 11: 20 – 24). Luukas kertoi jo aikaisemmin kahdentoista opetuslapsen valinnan ja heidän lähettämisensä (Luuk. 9: 1 – 6). Hän ei luettele heitä. Nyt Jeesus lähettää seitsemänkymmentäkaksi opetuslasta. Toinen vaihtoehto luvulle on seitsemänkymmentä. Kumpikin lukumuoto saa tukea vanhoista käsikirjoituksista. Tässä yhteydessä Luukas ei käytä heistä nimitystä apostoli. Matteus kertoessaan kahdentoista opetuslapsen lähettämisestä nimittää heitä apostoleiksi (Matt. 10: 2). Apostoli tarkoittaa lähetettyä tai lähettilästä.

Luvun seitsemänkymmentä tai seitsemänkymmentäkaksi taustalla on todennäköisesti Vanhan testamentin luettelo maailman kansoista (1. Moos. 10: 2 – 31). Heprealaisen tekstin mukaan kansoja on seitsemänkymmentä mutta kreikkalaisen Septuaginta -tekstin mukaan seitsemänkymmentäkaksi. Muitakin selityksiä on olemassa näille luvuille. Vanhassa kirkossa huomioitiin erämaavaelluksen ajalta oleva kertomus jossa kansa tuli ”Elimiin; siellä oli kaksitoista vesilähdettä ja seitsemänkymmentä taatelipalmua. He leiriytyivät sinne veden ääreen.” (2. Moos. 15: 27). Kahdentoista vesilähteen katsottiin ennakoivan kahtatoista apostolia ja seitsemänkymmenen taatelipalmun seitsemänkymmentä opetuslasta. Vesilähteet ravitsivat taatelipalmuja. Varhaisessa

kirkossa nähtiin, että apostolit ”ravitsivat” muita opetuslapsia ja nämä myöhemmin kirkon johtajia ja pyhiä. Luvut seitsemänkymmentä tai seitsemänkymmentäkaksi voivat tulla myös Mooseksen avukseen saamista vanhimista (vrt. 4. Moos. 11: 16 – 30). Huomionarvoista on, että Luukas kertoo Kirkon lähetystyön perustuvan Jeesuksen tehtävään, lähetystyö on siis Hänen tehtävänsä jatkamista.

Jeesus lähetti opetuslapsensa kaksittain julistamaan Jumalan valtakunnasta. Näin he voivat tukea toisiaan, tuoda julistuksessaan esille totuuden (5. Moos. 19: 15: ”Asia on vahvistettava kahden tai kolmen todistajan sanalla”) ja osoittaa todeksi evankeliumin opettaman rauhan. Lisäksi he tukivat toinen toisiaan. Ehkä tunnetuin apostolipari olivat Paavali ja Barnabas.

”Minä lähetän teidät kuin lampaat susien keskelle” tuo esille kaksi asiaa. Ensinnäkin opetuslapset voivat kohdata vihamielisiä ihmisiä. Opetuslasten (ja kaikkien kristittyjen) on uhrattava (koettava vaikeudet) kristillisessä elämässä. Sudet kuvaavat kristityille vihamielisiä tahoja. Jotkut tutkijat ymmärtävät tekstin toisella tavoin. He näkevät siinä Vanhan testamentin kuvauksen siitä, miten toisilleen vihamieliset eläimet elävät rauhanomaisesti yhdessä (Jes. 11: 6; 65: 25).

Jeesus ohjeisti opetuslapset lähtemään työhön ilman ”rahakukkaroa, laukkuja tai jalkineita”. Näin he pystyivät keskittymään oleellisimpaan: Jumalan sanan julistamiseen. Lisäksi he olivat oikeutettuja saamaan kaiken tarvitsemansa paikallisilta ihmisiltä.

Miksi ei saanut matkalla pysähtyä tervehtimään ketään? Todennäköisin vastaus on, että työllä oli suuri kiire, eikä aikaa saanut hukata mihinkään. Keskustelun aloittaminen jostain muusta asiasta kuin Jumalan valtakunnasta johtaisi sosiaalisen verkoston muodostumiseen, ja siihen käytetty aika olisi pois lähetystyöstä. Rauhan toivottaminen taloon on vanha tapa. Vanhasta testamentista se löytyy useista paikoista (esimerkiksi Ps. 122: 6 – 8, 1. Sam. 25: 6). Siinä toivotetaan yhteiskunnallisen rauhan lisäksi myös kaikkea muuta hyvää, kristillisessä mielessä se tuo esille rauhan Jumalan kanssa. Se on siis samalla siunauksen toivutus.

”Syökää ja juokaa, mitä teille tarjotaan” sisältää kaksi huomioitavaa asiaa. Ensinnäkin piti tyytyä siihen, mitä oli tarjolla, vaikka se olisi vähäistäkin. Toiseksi vieraanvaraisuus menee etusijalle, tarjottu on vastaanotettava, vaikka olisi paasto aika. Talon kannalta ajatellen paaston mahdollisuus on aina, mutta vieraiden tulo ja lähimmäisenrakkaus edellyttää, että vieraille tarjotaan ”parasta”. Vieraan lähdettyä paastoa voidaan jatkaa.

Talosta toiseen siirtymisen kieltäminen on yhteydessä siihen, että opetuslapsen ei pitänyt etsiä ”parempaa taloa”. ”Työmies on palkkansa ansainnut” on vanha, jo Mooseksen kirjoissa oleva ohje (5. Moos. 24: 15: Päivätyöläisen palkka on maksettava hänelle ennen auringonlaskua). Kuitenkin jo ensimmäisellä vuosisadalla todettiin, että liian pitkäksi ajaksi ei saanut jäädä taloon, jotta talolle ei muodostuisi opetuslapsesta suurta taloudellista rasitetta.

Jumalan valtakunnasta julistettiin parantamalla sairaita ja julistamalla Jumalan valtakuntaa. Järjestys on mielenkiintoinen, ensin piti parantaa, sitten julistaa. Oliko kysymys siitä, että parantamalla herätettiin ihmisten mielenkiinto opetusta kohtaan. Parantaminen todisti, että Jumalan voima on opetuslasten kanssa.

Tähän asti Luukas on tuonut esille lähetystyön myönteisiä puolia. Nyt hän kiinnittää huomiota lähetystyössä kohdattaviin vaikeuksiin. Samalla tavoin kuin Jeesus kohtasi vihamielisyyttä, sitä tulevat kohtaamaan myös lähetystyöntekijät. Mutta vaikka heitä pidettäisiin tarpeettomina, Jumalan sana jatkaa voittokulkuaan. Väkisin Jumalan sanaa ei tarvitse julistaa. Pölyn pudistaminen jaloista on osoitus, ettei opetuslapsilla ole mitään tekemistä kyseisen kaupungin kanssa. Jakeessa 11 käytetty sana tiestä tarkoittaa leveää tietä, mahdollisesti aukiotakin. Matteuksen evankeliumissa todetaan, että lakea tie vie kadotukseen (Matt. 7: 13). Jeesus totesi, että Sodoman kaupunki pääsisi vähemmällä kuin sellainen kaupunki. Vanhan testamentin mukaan Sodoman päälle ”Herra antoi sataa taivaasta tulta ja tulikiveä” (1. Moos. 19: 24 - 28).

Korasinin ja Betsaidan juutalaiset kaupungit tuhoutuivat. Ne eivät vastaanottaneet Jeesuksen opetusta. Sen sijaan pakanalliset kaupungit Tyron ja Sidon menestyivät. Luukas varoittaa seurakuntiaan, mitä voi tapahtua, jos Jumalan sanaa ei oteta vastaan. Säkki, tuhka ja katumus tuo mieleen profeetta Joonan toiminnan Niiniven kaupungissa ja kaupungin katumuksen sekä kaupungin tuhon perumisen (Joonas 3). Kapernaumin kohtalo muistuttaa profeetta Jesajan kirjassa olevaa pilkkalaulua Babylonin kuninkaan kukistumisesta (Jes. 14: 13 – 15).